

BEHÇET NECATİGİL'DEN 'TERCÜMEMİ NASIL BULDUNUZ?'

Savaşın gölgesinde edebi dostluklar

Tercümemi Nasıl Buldunuz? (Yapı Kredi Yayınları) yazar, şair, çevirmen, oyun yazarı, yayın yönetmeni, öğretmen ve arşivci Behçet Gönül, namıdiğer Behçet Necatigil'in çeviri odaklı mektuplarından ve Spies, Tietze, Schimmel ve Brands'la yazışmalarından oluşuyor. Kitap 1940'lardan 1970'lerin ortalarına kadar Almanya, Avusturya ve Türkiye'deki edebi ortamı sunmakla kalmıyor, beşli arasındaki tartışmaları, 1940'larda ve savaş sonrasında Almanya ve Avrupa'daki siyasi ve sosyal havayı da gözler önüne seriyor.

SERHAN AYTEKİN

Behçet Necatigil ile Otto Spies, Andreas Tietze, Annemarie Schimmel ve Horst Wilfrid Brands arasında mektuplaşmanın başladığı 1940'lar, hem Almanya hem de Avrupa'nın geri kalanında İkinci Dünya Savaşı'nın hızını aldığı, katliamların yaşandığı ve neredeyse taş üstünde taş kalmadığı bir dönem.

Nazilerin, pek çok şey gibi edebiyata da saldırdığı bu yılların zorluğuna, savaşın ardından her şeyi sıfırdan kurmanın ve yıkıntılar içinden çıkmanın güçlüğü de ekleniyor.

Behçet Necatigil'in Yapı Kredi Yayınları tarafından yayımlanan *Tercümemi Nasıl Buldunuz?* - Otto Spies, Andreas Tietze, Annemarie Schimmel ve Horst Wilfrid Brands'la Mektuplaşmalar adlı kitabında yer alan mektuplarda, edebi tartışmaların ve çeviri üzerine satırların yanı sıra bu ortama da rastlıyoruz.

Ayşe Sarısayın kitaba yazdığı önsöz-

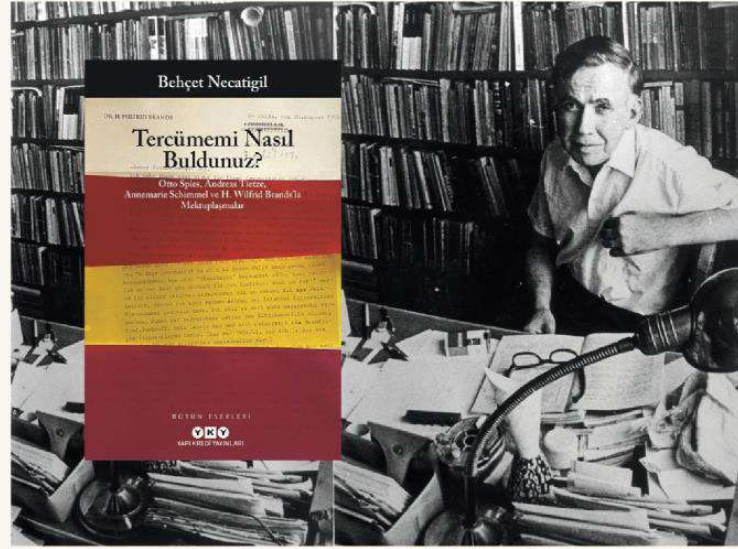
de bu iki dönemi şöyle anlatıyor:

YIKIM EDEBİYATI SIRASINDAKİ YAZIŞMALAR

"1940'ların ilk yarısı, İkinci Dünya Savaşı'nın tüm vahşetiyle yeryüzünü kapıp kavurduğu yıllar. Her yer bombardıman altında, milyonlar ölüyor, evler yıkılıyor, kitaplar yakılıyor, yanıyor. Savaşa girmeyen ülkelerde yokluk, yoksulluk hüküm sürerken yaşam devam ettiği sürece edebiyattan vazgeçilmiyor.

Yeni yazarlar keşfediliyor, tercüme edilecek kitaplar belirleniyor, bulunmaları pek kolay olmasa da pes etmeden uğraşılıyor. Savaşın hemen ardından yıkım edebiyatının ilk örnekleri görülmeye başlanıyor Almanya'da.

Bu kitapların Türkçeye çevrilmesine yönelik çalışmalar, önceleri bir avuç gönüllünün emeğiyle gerçekleşiyor. Türk edebiyatını Almanya'da tanıtmaya amacıyla yine benzer uğraşlar veriliyor. Sabahattin Ali ve Sait Faik Abasıyanık'ın açtığı yolda,

sonradan 50 Kuşağı olarak anılacak yazarların yetiştiği yıllar..."

Mektuplarda dikkat çeken bir diğer konu, Türk yazarların eserlerinin Almancaya çevrilme süreci ve bu noktada beşli arasındaki fikir alışverişi. Öte yandan, çeviri sü-

reçlerinin hem teknik tarafıyla hem de uluslararası formaliteleriyle uğraşılıyor bu beş isim.

Sarısayın'ın ifadesiyle "ülkeler ve kültürlerarası bir köprü görevi üstleniyorlar". Sadece Türk yazarların eserlerinin Almancaya çevirisi değil, Alman yazarların kitaplarının Türkçeye çevrilmesi için de çalışıyor bu grup. Tüm bu çabalara hemen her mektupta rastlamak olanaklı.

Edebi fikir alışverişiyle ve çevirilere ilişkin tartışmalarla ilerleyen Necatigil-Spies-Tietze-Schimmel-Brands dost-

luğunun bir yansıması olan *Tercümemi Nasıl Buldunuz?*, bu beş yazarın çalışma alışkanlıklarını ve sistemini ortaya koymakla kalmıyor, edebiyat tarihi ve benzer çalışmalarını yürütmeye niyetli kişiler için de önemli bir belge olma özelliği taşıyor. ■